

Soortenmanagementplan (SMP) - Breda

“Beschermen en versterken populaties én de stad blijven ontwikkelen”

Wolbert van den Broek

SMP - ecooloog

Gemeente Breda

Interreg
Vlaanderen-Nederland

Gefinancierd door
de Europese Unie

Wat is het SMP? – Een overzicht.

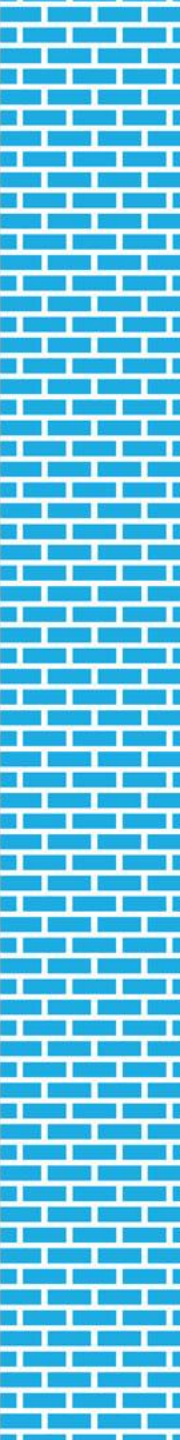
- **Gebiedsgerichte omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit:** Tijdelijke aantasting en verstoring zijn onder voorwaarden toegestaan.
- **Soortgericht onderzoek:** Gebiedsbrede inventarisatie van bebouwing (Breda, Bavel, Effen, Prinsenbeek, Teteringen, Ulvenhout).
- **Resultaten:** vastgelegd in [SMP-viewer](#)
- **Generieke werkprotocollen:** Voorwaarden uitgewerkt in generiek toepasbare protocollen per type werkzaamheden.
- **Potentiemodel:** Per gebouw is modelmatig een potentie bepaald, dit ondervangt hiaten van het grootschalig onderzoek.
- **Monitoring:** Gegevens worden tweejaarlijks geactualiseerd.

Wat is het SMP? – De doelstellingen.

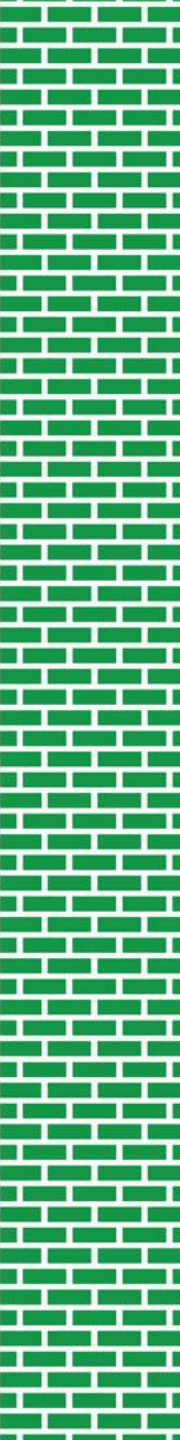
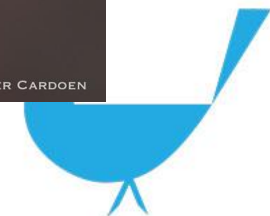
- **Beschermen:** Gunstige staat van instandhouding van SMP-soorten borgen.
- **Versterken:** Meer verblijfplaatsen en leefgebied door natuurinclusief bouwen/reoveren en ecologische plussen.
- **Uniform werken:** Duidelijke regels voor iedereen om overtredingen te voorkomen of te beperken en te herstellen.
- **Versnellen & vereenvoudigen:** Meer project zekerheid, minder onderzoek, kwalitatief betere en kwantitatief meer verblijfplaatsen.

Kennismaken met de SMP-soorten: *de huismus (Passer domesticus)*

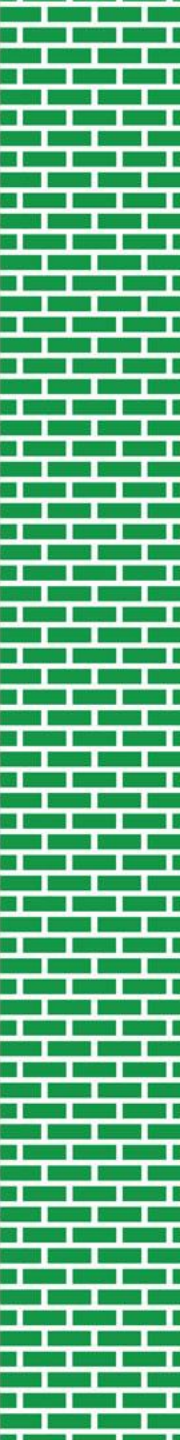
- **Kenmerken:** Standvogel en koloniebroeder.
- **Broedpopulatie:** ± 600.000 tot 1 miljoen in NL; 2527 in Breda
- **Breda:** Nesten (2527).
- **Bijzonderheden:** Parallele adaptatie met mens. Soort 11.000 jaar geleden ontstaan als gevolg van begin landbouw.
- **Vergunning voor:** Aantasting van rust- en voortplantingsplaatsen (art. 11.37 lid 1b Bal).
- **Maatwerkplan:** Aantasting functioneel leefgebied huismus.

Kennismaken met de SMP-soorten: *de gierzwaluw (Apus apus)*

- **Kenmerken:** trekvogel en koloniebroeder.
- **Broedpopulatie:** ± 40.000 - 80.000 in NL;
- **Breda:** Nesten (765)
- **Bijzonderheden:** Vliegt vrijwel z'n hele leven.
- **Vergunning voor:** aantasting van rust- en voortplantingsplaatsen (art. 11.37 lid 1b Bal).
- **Maatwerkplan:** niet nodig.

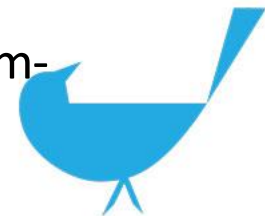

Kennismaken met de SMP-soorten: *de gewone dwergvleermuis (Pipistrellus pipistrellus).*

- **Kenmerken:** Standvleermuis.
- **Populatie grootte:** ± 300.000 tot 600.000 in NL.
- **Breda:** Kraam (135) | Massawinter (113) | Zomer- en paarverblijven (438).
- **Bijzonderheden:** Sterk synantropisch overgrote deel van populatie afhankelijk van menselijke bebouwing.
- **Vergunning voor:** Aantasting van rust- en voortplantingsplaatsen (art. 11.46 lid 1b Bal) en opzettelijke verstoring (art. 11.46 lid 1d Bal).
- **Maatwerkplan:** Aantasting van kraam- en massawinterverblijfplaatsen.

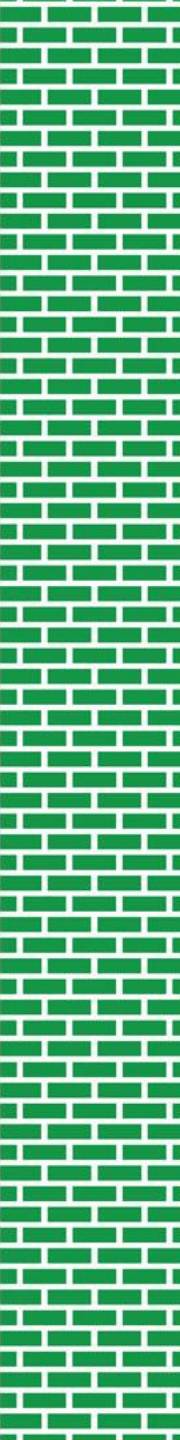

Kennismaken met de SMP-soorten: *de ruige dwergvleermuis (Pipistrellus nathusii)*

- **Kenmerken:** Trekvleermuis.
- **Populatie grootte:** ± 40.000 in NL.
- **Breda (in gebouwen):** Zomer- en paarverblijven (21).
- **Bijzonderheden:** Zijn instaat om in één nacht het kanaal over te steken.
- **Vergunning voor:** Aantasting van rust- en voortplantingsplaatsen (art. 11.46 lid 1b Bal) en opzettelijke verstoring (art. 11.46 lid 1d Bal).
- **Maatwerkplan:** Aantasting van kraamverblijfplaatsen.

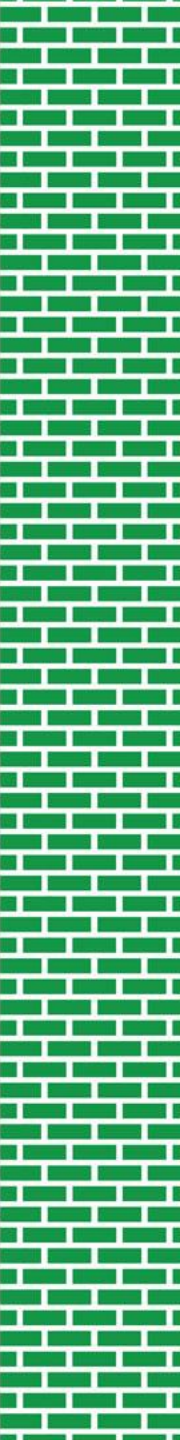
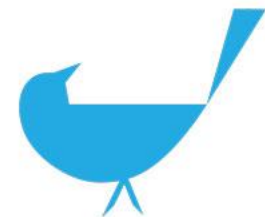

Kennismaken met de SMP-soorten: *de laatvlieger (Eptesicus serotinus)*

- **Kenmerken:** standvleermuis.
- **Populatie grootte:** onbekend
- **Breda:** Kraam (32) | Zomer- en paarverblijven (50).
- **Bijzonderheden:** gespecialiseerd in grote calorierijke insecten zoals meikevers en nachtvinders.
- **Vergunning voor:** aantasting van rust- en voortplantingsplaatsen (art. 11.46 lid 1b Bal) en opzettelijke verstoring (art. 11.46 lid 1d Bal).
- **Maatwerkplan:** aantasting van verblijfplaatsen en panden binnen 300m.

Kennismaken met de SMP-soorten: *de meervleermuis (Myotis dasycyneme)*

- **Kenmerken:** trekveermuis.
- **Populatie grootte:** ± 7.000 in NL.
- **Breda:** Verblijfplaatsen (0)
- **Bijzonderheden:** Zeldzaam, circa 30% van Europese populatie komt in Nederland voor. Wereldwijd minder meervleermuizen dan Olifanten.
- **Vergunning voor:** aantasting van rust- en voortplantingsplaatsen (art. 11.46 lid 1b Bal) en opzettelijke verstooring (art. 11.46 lid 1d Bal).
- **Maatwerkplan:** aantasting van verblijfplaatsen en panden binnen 300m.

Hoe werkt het SMP?– Aanvraag en opstart.

- **Doelgroep:** Ken je doelgroep en bespreek de inhoud van je SMP/Werkprotocollen met je doelgroep. Vraag je af: is dit werkbaar?
- **Meerdere routes:** Een particulier heeft een wezenlijk andere behoefte dan een woningbouwcorporatie. Stem de maatregelen af op de doelgroep!
- **Ruimte voor pragmatisme:** Zorg voor ruimte in het SMP voor expert judgement en maatwerk.
- **Meer dan voorzieningen:** Maak leefgebied onderdeel van het SMP, laat ecologische plussen deels landen in meer of kwalitatief beter leefgebied.
- **Alternatieve voorzieningen:** de effectiviteit van het SMP is sterk afhankelijk van het aantal alternatieve voorzieningen dat beschikbaar is. **TIP!** Begin direct na de nulmeting met het realiseren van voorzieningen.
- **Beheersysteem:** een goed beheersysteem met salderingsboekhouding is noodzakelijk.

Hoe werkt het SMP?– Werkproces voorbereiding

- **STAP 1:** Meld je initiatief aan voor een SMP-overeenkomst via het online formulier.
- **STAP 2:** Laat een flora- en fauna-quickscan opstellen (ecologisch deskundige - Netwerk Groene Bureaus). **Let op!** Alleen noodzakelijk voor particulieren op aangeven van stadsecoloog.
- **STAP 3:** Ecologisch werkprotocol opstellen op basis van generieke werkprotocollen en het besluit Z/233581. **Let op!** Voor aantasting van kwetsbare verblijfplaatsen is een maatwerkplan nodig.
- **STAP 4:** Goedkeuring en ondertekening van de SMP-overeenkomst. Daarna werkzaamheden starten met een startmelding.

Hoe werkt het SMP?– Werkproces uitvoering

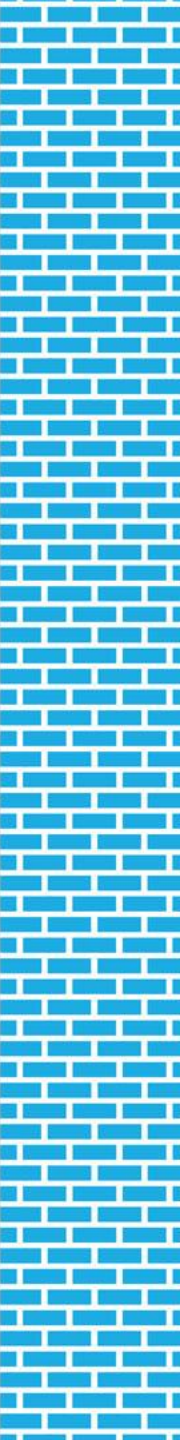
- **Tijdelijke mitigatie:** Alleen inzetten als de salderingsboekhouding onvoldoende alternatieven biedt.
- **Ongeschikt maken:** Aan te tasten panden worden ontoegankelijk gemaakt voor SMP-soorten. **Lep op!** Sommige vormen van onderhoud zijn mogelijk zonder ongeschikt maken.
- **Permanente mitigatie:** Natuurinclusief renoveren en bouwen als uitgangspunt. **Let op!** Inbouwkasten zijn alleen toegestaan als dit de enige optie is!
- **Ecologische plus:** Extra verblijfplaatsen voor salderingsboekhouding of positieve impuls leefgebied. Ruimte voor experimentele verblijfplaatsen en het vergroten van verblijfplaatsen.
- **Salderingsboekhouding:** Ecologische plussen tellen mee als extra ruimte voor toekomstige aantasting van verblijfplaatsen.
- **Maatwerk:** Aantasting van kwetsbare verblijfplaatsen vereist altijd goedkeuring van bevoegd gezag (ODBN)

Werkt het SMP?– Good

- **Sloop en nieuwbouw:** Sneller realiseren binnen het SMP, met een hogere ambitie voor natuurinclusief bouwen.
- **Regie:** Het SMP versterkt de regierol van de gemeente bij ruimtelijke ontwikkelingen.
- **Inzicht:** Beter inzicht in en grip op cumulatieve effecten door gebiedsgerichte aanpak.
- **Betere bescherming:** Door inzicht in populatie te koppelen met vergunning en subsidieaanvraag systemen is een betere bescherming van kwetsbare populaties en leefgebieden mogelijk.

Werkt het SMP?– Bad

- **Tijdelijke mitigatie:** Zeer hoge opgave door huidige voorschriften. SMP moet uitgaan van minimale tijdelijke mitigatie en maximale permanente mitigatie.
- **Nulmeting:** Kwalitatief goede nulmeting blijft lastig; zelfs ervaren bureaus missen verblijfplaatsen → benchmarking nodig
- **Inzicht soorten:** Moeilijk te onderzoeken soorten; kennisbasis is nog onvoldoende. Hierdoor is er een beperkt inzicht in populatie en een beperkt handelingsperspectief bij aanwezigheid (zoals bij laatvlieger).
- **Netwerken:** Soortnetwerken (zoals laatvlieger) moeilijk gebiedsdekkend te onderzoeken. Onderzoek heeft uiteindelijk onvoldoende resultaat opgeleverd waardoor er veel onzekerheid is rondom laatvliegerverblijfplaatsen (zie maatwerk verplichting).
- **Potentiemodellen:** Geschikt als quickscan, maar niet als basis voor mitigatie; draagvlakberekeningen op buurt/wijkniveau zijn hiervoor beter.

Werkt het SMP?– Ugly

- **Particulieren:** Moeilijk te bereiken, haken zelden aan en snel af.
  - **Complexiteit:** Te hoog; teveel producten, maatregelen en verplichtingen.
  - **Kosten:** Nu €2.000–€3.000 voor particulieren; moet richting (bijna) nul.
  - **Draagvlak voor natuur verminderd:** Huidige aanpak onvoldoende enthousiasmerend voor soortbescherming; betrokkenheid ontbreekt en wordt negatief beïnvloed door complexiteit.
- **Effectiviteit:** Maatregelen zijn juridisch correct, maar hebben soms weinig of zelfs negatief ecologisch effect; middel is erger dan de kwaal.
- **Juridisch vs. uitvoerbaarheid:** Complexiteit belemmert uitvoering; partijen zoals corporaties haken af door juridische houdbare maar overmatig complexe maatregelen.
- **Lappendeken:** Versnipperde aanpak per gemeente; gebrek aan uniformiteit maakt het onwerkbaar en lastig uit te leggen.

Werkt het SMP?– Oplossingsrichting

- **Particulieren:** Particulieren doen niet actief mee aan SMP's. Succes zit in lage kosten, automatiseren, ontzorgen en koppelen aan bestaande processen (subsidies, isolatie, uitvoerders), niet in vrijwillige deelname
- **Maatwerk:** Regie voor kwetsbare verblijven bij de stadsecoloog.
- **Kostenverdeling:** Kosten voor maatwerk bij de gemeente of provincie leggen.
- **Uniformiteit:** Provinciale regie op een uniform maatregelenpakket is essentieel om voorspelbaarheid te bieden aan ondernemers en woningcorporaties, en om te zorgen voor een juridisch houdbare en consistente toepassing tussen provincies.
- **Ecologisch systeemgericht:** meer aandacht voor ecologische principes, metapopulaties, regionaal belang en verbinding tussen populaties.
- **Adaptief:** Ruimte om adaptief bij te sturen op basis van monitoring.

